

Motion till riksdagen 2022/23:767

av **Rebecka Le Moine och Marielle Lahti (båda MP)**

Utredning om basinkomst

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna till basinkomst och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

På grund av coronakrisen rådde en uppmaning om att hålla distans och stanna hemma i möjligaste mån. Många förlorade inkomster och jobb och själva grundtryggheten i sina liv. Många som hade en inkomst visste inte om de skulle våga spendera sina pengar, då nästa inkomst var högst osäker. Många personer fångades inte upp av de åtgärder som vidtogs. Det finns ett botemedel mot otrygghet och fattigdom, och det är pengar. Det finns ett politiskt recept. Så varför har vi inte basinkomst redan? I och med coronakrisen införde mer än 30 länder politiska åtgärder med olika varianter av basinkomst.

Oavsett partitillhörighet är vi alla för effektivisering av arbete. Allt färre kan producera allt mer. Det är hög tid att börja dra politiska slutsatser av detta förhållande. En arbetslinje utan arbeten i tillräcklig mängd hotar att urarta till ett disciplineringsinstrument. I flertalet av dagens industriländer växer arbetsproduktiviteten i ett land snabbare än BNP vid konstant befolkning. Då minskar med nödvändighet den tillgängliga lönearbetsvolymen. Den store 1900-talsekonomen John Maynard Keynes förutsåg denna utveckling och höll det för troligt att 15 timmars arbetsvecka skulle räcka för att hans barnbarn i början av det tjugoförsta århundradet skulle producera det samhälleligt nödvändiga arbetet. Teknikutvecklingen är snabb. Konsekvenserna beskrivs klarsynt i rapporten Vartannat jobb automatiseras inom 20 år – utmaningar för Sverige från Stiftelsen för strategisk forskning.

Det är positivt att maskiner befriar människor från slitsamma och monotona jobb. Att till varje pris skapa jobb, oavsett om de är meningsfulla och oavsett vilka ekologiska fotavtryck de orsakar, är raka motsatsen till en hållbar utveckling. En grönare och mer solidarisk väg vore att dela på jobben och konsumtionsutrymmet genom att sänka arbetstiden. Därutöver behövs helt nya grepp för att hantera den nya situationen.

Automatiseringsvågen reser också frågan hur länge dagens sammankoppling av inkomst och lönearbete är möjlig – och önskvärd – att upprätthålla.

Det är hög tid att utreda radikalt annorlunda lösningar. Medborgarlön– eller med en modernare term basinkomst – är pengar utan villkor i handen till alla. Idén började ta form redan under de franska och amerikanska revolutionernas epok, då tankar om oförytterliga mänskliga rättigheter vann gehör.

En av de mest framstående förespråkarna för en villkorslös basinkomst var freds- pristagaren och den amerikanska medborgarrättsrörelsens portalfigur Martin Luther King Jr, vars analys av vad som krävs för att utrota fattigdomen en gång för alla är lika aktuell i dag som när han skrev den. I sin sista bok, ”Where Do We Go from Here: Chaos or Community?”, från 1967 konstaterade han att det är mer effektivt att avskaffa fattigdomen själv än att försöka åtgärda dess följdproblem. Dr King hävdade att det mest effektiva sättet är det enklaste: att se till att människor får pengar att röra sig med genom att införa en garanterad inkomst (guaranteed income). Han betonade att inkomsten ska gå att leva på. Genom att koppla nivån till medianinkomsten och räkna upp den i takt med att denna stiger undviker man att den blir en fattigdomsfälla.

Vår vision är att alla som saknar inkomst ska vara garanterade ett stöd som det går att leva på, oavsett vilken inkomst man har haft tidigare och oavsett orsaken till att man saknar inkomst. Det finns många frågetecken med basinkomst vad gäller finansiering, villkor och effekter. Därför vill vi låta göra en statlig offentlig utredning om basinkomst och tillkännager detta för regeringen.

Rebecka Le Moine (MP)

Marielle Lahti (MP)